

Μόγιοι εν τῷ κόσμῳ

Η ΑΡΡΩΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ

ΑΝ άνατρέξωμεν στὰ παιδικά χρόνια τῆς ἀνθρωπότητος δὲν εὑρίσκομεν κανὲν ἵχνος τῆς ἀρρώστειας αὐτῆς. Οἱ πρῶτοι ἀνθρώποι ήσαν ἀφελεῖς, ἢ καρδιά των ἦταν ἀπλὴ καὶ πορεμες, μεγάλες γραμμὲς ζωγράφιζαν τὴν ψυχὴν των. 'Ἡ νύσις ξεσκεπάζεται σὰν θαῦμα καὶ σὰν χαμόγελο μπροστά των. 'Ολα γι' αὐτοὺς ήσαν ζωντανά καὶ παρθένα. 'Ἡ κρίσις δὲν εἶχεν ἀναπτυχθῆ ἀκόμα καὶ δὲν ἐδηλήτηριαζεν ὅλες τὶς χαρές καὶ δὲν μποροῦσε νὰ βρεῖ κάτω ἀπὸ τὴν λαμπρὰν ἐπιφάνειαν τὴν μηδαμινότητα καὶ τὴν ὁδύνην. 'Ο ἐσωτερικὸς ἀνθρώπος δὲν εἶχε ἐγγιχθῆ ἀκόμη ἀπὸ τὶς λεπτόδογες ψυχολογικὲς παρατηρήσεις, ἀπὸ τὴν ἀνάλυσην καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην.

'Η ψυχὴ σιγά—σιγά ἀνοιγε κι' ἔβλεπε τὸν κόσμο ἐκπλακτη κι' ἔχαμογελοῦσε. 'Απὸ τὰ ψυηλὰ δροπέδια τοῦ Θιδέτ, ἔχύθηκε κάτω στὶς πεδιάδες ἢ ἀνθρωπότης, ἀφελής, πατριαρχική, μὲ τὶς καλύβες στὶς δύκτες τῶν λιμνῶν μὲ τὰ ἀντρα στοὺς πρόποδας τῶν δρέων, μὲ τὶς προσωρινὲς σκηνὲς ἐπάνω στοὺς ἄμμους τῶν ἐρήμων.

Τὰ αἰσθήματά των ήσαν ἀπλᾶ καὶ μεγάλα καὶ ἀγρια. 'Ἡ ἀγάπη ἦταν ἀπλῆ, πρωτογενῆς—ἐνστικτον ἀκόμη.

'Ολα πόσαν ἀφελν τότε. 'Ο Θεός κατέβαινε στὶς κορθές τῶν βουνῶν. Μάννα ἔπεφτεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κι' ἀπὸ τοὺς βράχους ἀνέβαιναν πτυγές. Οἱ θεοὶ κατέβαιναν στὴν γῆ κι' ἐδιμῆγαν μὲ τὶς θυγατέρες τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἀνθρώποι ἀνέβαιναν στὸν οὐρανὸ κ' ἐσμῆγαν μὲ τὶς θεές. 'Ο οὐρανὸς μὲ τὴν μαγικὴν σκάλα τῆς ἀφελείας διγκοινωνοῦσε μὲ τὴν γῆ. Καὶ ήσαν μάλιστα τόσο κοντά, ώστε τῷ καίρῳ ἐκείνῳ μῆψωναν αἱ ἀγελάδες τὸ κεφάλι κι' ἔγλυψαν μὲ τὶς γλώσσες των τὸν οὐρανό.

'Ο μεγάλος ἥλιος ποῦ καίει καὶ θαυμάνει καὶ τυφλώνει δὲν εἴχεν ἀνατείλει ἀκόμα.

Σ' δόλο τὸ μάρμαρο καὶ σ' δλες τὶς σκέψεις των κάποιο φῶς χαμογελᾶ, κάποια εἰδικρίνεια ποῦ δὲν γνωρίζομεν ἐμεῖς οἱ σεμνότυφοι καὶ οἱ υποκριταί. 'Ιδέτε τὸν Παρθενῶνα. Εἶνε φῶς καὶ εἰδικρίνεια. Διαβάστε τὴν Μαχαράτα τῶν Ἰνδῶν. 'Ο ἐραστὴς «πίνει» δληνύχτα τὰ χεῖλη τῆς ἐρωμένης καὶ τ' ἀγκάλιασμα, λέγει κάπου, εἶνε τόσο ἄγριο ὡδε «οἱ μαστοὶ τῆς γυναικὸς βυθίζονται στὸ στῆθος τοῦ ἀνδρὸς καὶ κάθε κενὸν τοῦ σώματός της γεμίζει καὶ τὰ ψέλλια καὶ τὰ περιδέραια σπούν». Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀγάπη τῶν πρώτων ἀνθρώπων. Διαβάστε τὸ Ἀσύμα τῶν Ἀσύματων στὴν δύμορφη Σουναμίτιδα. 'Ο ἐρως δὲν ἦτον ἀμάρτημα τότε καὶ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ εἶνε εἰδικρίνης. 'Ἡ Σαπφώ—ἡ πρώτη χειραφετημένη τῆς ιστορίας—ἔστενάζε τὴν νύχτα γιατὶ βρισκόταν μονάχη καὶ δὲν ἐδίσταζε νὰ τὸ λέσει.

Δέδυκε μὲν ἡ σελάρα καὶ πλειάδες μέσαι δὲ νύκτες παρὰ δ' ἔρχεται ὥρα,
Ἐγδ δὲ μόρα καθεύδω.

Καὶ πετῇ τὴν σάτη τοῦ ἀργαλειοῦ της δαμασμένην ἀπὸ ἀγάπην καὶ λέσει στὴν μπτέρα της:
Μάτερ, δητε δύναμαι κρέκητ τὸν ιστόρ.

Πόσην ἀφέλεια, πόσην εἰδικρίνεια, πόσην χαρὰ καὶ τελεία ἀντιλαψίς τῆς ζωῆς! Στὸν κόσμο τοῦτον βρίσκονται δόλα τ' ἀγαθά. Πέραν οὐδέν. Σκιαὶ καὶ εἰδῶλα καμόντων εἰς λειψάνας ἀσφοδέλων. 'Ο Ἀχιλλεὺς εὐχαριστῶς θ' ἀντῆλασσε τὴν θέσιν του, ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ "Ἄδη, μὲ τὴ θέσιν δούλου στὴν γῆ, τὸν ἔφτανε μόνο νὰ βλέπει φάος λαμπρὸν ἡλίοιο».

Οι ἀρχαῖοι ἐδυνδύαζον τελείως τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ σώματος καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ψυχῆς. Οὐδέποτε ιδορροπία τελειότερη ἀπεκαλύφθη στὴν ιστορία. Μετὰ τὸ γυμναστήριον ἡ